

**MỘT SỐ VẤN ĐỀ  
VỀ PHÂN TẦNG/PHÂN LOẠI CÁC CƠ  
SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VIỆT NAM**

**TS. Nguyễn Thị Thu Thủy**  
*nttthuy@moet.edu.vn*

*Hà Nội, tháng 01/2016*

## Quan niệm về phân loại

- **Phân loại** là một hoạt động gắn bó chặt chẽ liên quan đến những mong muốn của con người để tạo ra trật tự của sự hỗn loạn. Mục đích chung của một phân loại là để tăng tính minh bạch trong các hệ thống phức tạp, để nắm bắt sự đa dạng trong hệ thống đó.

*(Jeroen Bartelse & Frans van Vught, 2008).*

# Quan niệm về phân loại các cơ sở GDĐH

Phân loại (**classifications**) các cơ sở GDĐH có thể là sự tạo ra nhóm các cơ sở GDĐH trên cơ sở phân tích sự giống hoặc khác nhau của chúng.

# Tại sao phải phân loại các cơ sở GDĐH

- Mục đích của phân loại là nhằm làm rõ cấu trúc và chức năng của hệ thống GDĐH giúp thỏa mãn nhu cầu quan tâm của của các bên có liên quan tới các cơ sở GDĐH.

## Những lý do cho việc phân loại là gì?

- **Sinh viên:** Có khả năng xác định, lựa chọn các cơ sở GDĐH tốt, phù hợp hơn với các chương trình liên quan với họ để thích ứng với thị trường lao động.
- **Cơ sở GDĐH:** Tốt hơn trong việc phát triển sứ mệnh, hồ sơ của cơ sở GDĐH để tạo ra nhiều ảnh hưởng với các bên có liên quan.
- **Doanh nghiệp:** Thấy rõ loại cơ sở GDĐH nào mà họ cần quan tâm để giúp tăng cường quan hệ đối tác mạnh mẽ.

## Những lý do cho việc phân loại là gì?

- **Nhà chính sách:** Hoạch định chính sách hiệu quả từ cái nhìn sâu sắc về sự đa dạng của các cơ sở GDĐH.
- **Nhà nghiên cứu:** Có công cụ phương pháp luận giúp thực hiện các nghiên cứu về chính sách, so sánh quốc tế và đối sánh, với sự phân tích sâu sắc hơn trong sự đa dạng của hệ thống GDĐH.

# Hệ thống GDĐH & nhu cầu phân loại

- Sự **đa dạng** của hệ thống GDĐH được thể hiện qua: tính hệ thống, cấu trúc, chương trình, giảng dạy, nghiên cứu, dịch vụ, danh tiếng, giá trị, môi trường văn hóa – xã hội (Birnbaum, 1983) xét theo chiều ngang, và chiều dọc (Teichler, 2007).
- Tỷ lệ sinh viên tham gia GDĐH **gia tăng** nhanh chóng trong các thập niên gần đây.

# Phân biệt phân tầng và phân loại

## a) Kế hoạch tổng thể California

- Kế hoạch tổng thể California (1960) được xem là nền tảng cho sự phát triển **phân tầng** các cơ sở GDĐH công lập của bang California (Kerr, 2001).
- Nó đã tạo ra sự sắp xếp các **cơ sở GDĐH công lập** một cách rõ ràng và khác biệt theo các nhóm : (a) các trường CĐ cộng đồng 2 năm; (b) các trường ĐH 4 năm cấp bằng ĐH và bằng Ths; (c) các trường ĐH nghiên cứu cấp bằng ĐH, Ths, và TS.



# Phân biệt phân tầng và phân loại

## b) Phân loại Carnegie

- **Carnegie (1971)** phát triển 1 hệ thống phân loại đơn giản phục vụ nhu cầu nghiên cứu và năm 1973 đưa ra danh sách phân loại các cơ sở GDĐH của Mỹ.
- **Carnegie (1976)** phân loại các cơ sở GDĐH của Mỹ thành 5 loại.
- **Carnegie (1987)**: đưa ra danh sách 200 cơ sở GDĐH của Mỹ bị sát nhập hoặc đóng cửa hoặc không đủ điều kiện để phân loại (Boyer, 1994).

# Phân biệt phân tầng và phân loại

## b) Phân loại Carnegie

- **Carnegie (1994):** khoảng 500 cơ sở được phân loại lại với sự gia tăng (+25%) số cơ sở thuộc nhóm ĐH nghiên cứu I (Boyer, 1994).
- **Carnegie (2000):** khoảng 640 cơ sở đã được thay đổi vị trí, 500 cơ sở mới xuất hiện và gần 200 cơ sở ra khỏi phân loại (Basinger, 2000). Bốn nhóm cơ sở ĐH nghiên cứu đã thu hẹp lại thành hai.

# Phân biệt phân tầng và phân loại

## b) Phân loại Carnegie

- **Carnegie (2005):** thay vì phân loại đơn là phân loại song song để giải quyết tốt hơn sự đa chiều của hệ thống GDĐH Mỹ (McCormick & Zhao, 2005).
- **Carnegie (2010):** phân loại song song theo 6 nhóm gồm (1) các CT giảng dạy ĐH; (2) các CT giảng dạy sau ĐH; (3) tuyển sinh; (4) hồ sơ đào tạo; (5) quy mô và các điều kiện thực hiện; (6) cơ sở để phân loại.

# Những lưu ý đối với phân loại

- Phân loại được sử dụng cho nhiều bên liên quan với nhiều mục đích khác nhau hơn là chỉ cho nghiên cứu hoặc phân tích chính sách.
- Phân loại cần có giá trị trong việc cung cấp công cụ có thể tạo ra các nhóm khác nhau theo nhu cầu của các bên liên quan để có cái nhìn tường minh về sứ mạng (missions) và diện mạo (profiles) của các cơ sở GDĐH.

# Những lưu ý đối với phân loại

- Phân loại có thể có giá trị cho nghiên cứu và hoạch định chính sách phù hợp, nhưng dùng phân loại chính thức làm chính sách có thể gia tăng nguy cơ rằng nó sẽ đem lại những lợi ích khác biệt và do đó các nhà lãnh đạo cơ sở GDĐH sẽ tham gia các hành động chiến lược để nâng cao lợi ích của đơn vị họ.

# Những khía cạnh thực tiễn trong phân tầng/phân loại các cơ sở GDĐH Việt Nam

- Nghị định số 73/2015/NĐ-CP ngày 08/9/2015 quy định phân tầng cơ sở GDĐH:
  - ➔ *định hướng nghiên cứu;*
  - ➔ *định hướng ứng dụng;*
  - ➔ *định hướng thực hành.*
- Nghị định số 141/2013/NĐ-CP ngày 24/10/2013: “CTDĐT trình độ ĐH được xây dựng theo định hướng **nghiên cứu** và định hướng **ứng dụng**” (Khoản 2, Điều 4).

# Những khía cạnh thực tiễn trong phân tầng/phân loại các cơ sở GDĐH Việt Nam

- Nếu là **phân tầng** cơ sở GDĐH thì liệu có giúp tái cấu trúc hệ thống GDĐH để thực hiện những đòi hỏi về nguồn nhân lực có kỹ năng, đồng bộ về cơ cấu giúp cho sự phát triển kinh tế xã hội của quốc gia hay không?
- Nếu là **phân loại** cơ sở GDĐH thì liệu có giúp tạo sự tường minh về chức năng và cấu trúc của hệ thống GDĐH Việt Nam, trong đó chỉ rõ sứ mệnh và diện mạo của các cơ sở GDĐH phục vụ nhu cầu quan tâm của các bên liên quan hay không?
- Liệu có sự **mâu thuẫn** nào giữa Nghị định số 73/2015/NĐ-CP và Nghị định số 141/2013/NĐ-CP hay không (2 hay 3 loại trường đại học)?

# Đề xuất

- Cần tiến hành các nghiên cứu tiếp theo để xác định rõ **mục đích** phân tầng hay phân loại cho hệ thống GDĐH Việt Nam.
- Nếu là **phân loại** cần giải quyết những thách thức để phân loại liên quan đến mục đích, tính kỹ thuật của hệ thống phân loại. Kết quả phân loại không được tạo ra danh sách thua thắng mà là cung cấp công cụ giúp các bên liên quan có cái nhìn tương minh diện mạo và sứ mệnh của các cơ sở GDĐH.



# Đề xuất

- Nếu là phân tầng cần giải quyết những thách thức đối với hệ thống GDĐH về tính **thống nhất, hiệu quả, và công bằng** để hệ thống GDĐH Việt Nam có thể tạo ra nguồn nhân lực có kỹ năng, đồng bộ về cơ cấu phục vụ phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

**Xin trân trọng cảm ơn!**